

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

27.oktober 2020

UKA2020/174

Peqqinnissaqarfimmik oqartussaaffiup Naalagaaffimmut uterteqqissinnaanera pillugu Naalakkersuisut UKA2021-mut nalunaarusioqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigissassaattut siunnersuut. Nalunaarusiami qulaajarneqassapput oqartussaaffiup Naalagaaffimmut utertinneqarnerani qanoq aningaasatigut, sulisoqarnikkut kiffartuussinikkut, nunatsinnut aamma peqqissartunut kinguneqassanersoq.

(Atassutip inatsisartuni ilaasortaaitai)

Atassutikkut nalunaarusiortitsiumapput peqqinnissaqarfiup Danmarkimut uterteqqinneqarnissaanik siunertaqartumik qalluisitsinissamik.

Aallarniutigalugu oqaatigeriissuarput siunnersuutigineqartoq isumaqatiginnginnatsigu.

Nammineerlunga assorsuaq nuannarutigiinnarnagu tulluusimaaqataassutigisarakku nunaqqatigakkit angussuit politikerit kalaaliusugut nammineersinnaassuseqarnitsinnik upperinnillutik namminersorneq oqartussaanerup eqqunneqarnissaanut sulisimammata.

Kalaallit aammalu naggueqatigiit inuusugut tassaavugut nunarsuarmi inuuffigiuminaannerpaartaasa ilaanni nunaqartugut, allat inuiaat tunniutiinnartarfianni, inuuvugut unammilligassat inuunginnarniarnermi artornarnerpaat ilaannik atugaqassaqartinneqarluta.

Qanorluunniit artornartigisunik aqqusaagaqaraluartilluta inuuniarnermi, anersaakkut, timikkut aammalu inuiaqatigiittut unammilligassavut qimarratiginagit aqqiiviginiarlugilli sulinermi ingerlaqqittarpugut.

Namminersornerullutik oqartussaaneq eqqunneqartussanngormat aammalu akisussaaffiit danskit ataanniittut tiguneqartussanngormata nunarput ataasiusutut tigusivoq, tamanna sioqqullugu assigiinngitsutigut isummersuutit politikikkut piusut atuussimagaluartut. Ataatsimoorfigalugu siunnerfippit ornissimavarput illerngit nutaat nammineq inuiattut aqqutissiuullugit aammalu nunanik allanik sanillersuussassaqarata. Ingerlaneq siunnerfillu anersaaralugu ingerlarsornerup ullumikkut kinguneraa namminerisamik peqqinnissaqarfeqalernitsinni taamanernit annertunerungaartumik ataatsimut peqqinnissaqalernitsinnit aammalu aatsaat taama kalaallinik ilinniarluarsimasunik namminerisamik peqalernitsigut inuiattut alloriarsimaqaagut annertuumik nersualaarinniffiusariqartumik.

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

Kalaallit peqqissaasut, kalaallit nakorsat, kalaallit peqqissaanermi ikiortit, kalaallit aaviisartut, kalaallit pikkorissorpasut ullumikkut peqqinnissaqarfitsinnik sullipput. Ilinniakkaminnik toqqaanermik-kut nunatta peqqinnissaqarfiani inuiaqatigiinnilu kivitseqataaniarlutik aaliangersimanerata inuiaqatigiit uagut atugassatigut imminnut pilersoriartornitsinnik tunniussaqaqput annertuumik qujas-suutissaqarfisatsinnik.

Peqqinnissaqarfiup ukiuni kingullerni suliassaqaqarnermigut annertuumik unammilligassaqaqarnera as-sortunngilarput. Isumaqaqarpugut suliaritinniarlutik utaqqisarnerup annikinnerpaaffianiititsinissaq pingaaruteqarluinnartuusoq siunissamilu maannatut inissisimanitsinnit suli utaqqinnginnerunissa-mik siunertaqartumik periusissiaqaqarnera isumalluarfigeqaarput. Peqqinnissaqaqarnermigut unammil-ligassat annerpaat ilagaat nakorsassaaleqineq. Ajornartorsiut nunatsinniinnaq atuutinngilaq, tamannalu nunani avannarlerni annertuumik ajornartorsiutaavoq uatsinnut marloriaammik artuk-kiisutullusooq inissisimatilersitsisumik.

Nakorsat amingaatigineqaqarnerisa kingunerisaanik akisoorsuarmik taartaagallartartut atugaraavut. Qanorluunniit iluarinngitsigigaluarutsigit sussaqaqannginnermiit toqqartariaqaqarpavut. Aningaasaq sipaarutissat isigineqaqarnerit inuit peqqissusaat isumagineqaqarnerissaallu pingaarnersaatillugu aqqissu-ussineruvoq. Aqagu nakorsat amingaataajunnaaraluarpata piffinni tamani nakorsaqarneriarnikkut ajornartorsiutit qaangeqqajaqaavut, kisianni silarsuaq taamaannngilaq. Soorlu aamma peqqinnis-saqarfiup akisussaaffigineqaqarnera Danmark-imut uterteqqiinnaraluaaraanni ajornartorsiutit qaan-gernaviannngilagut.

Peqqinnissaqarfipput napparsimasunut ikiortariaqavissunut nukissatik atortariaqaqarpaat. Taamatut oqarnittut inuttut oqartussaaffik angisooq nammineq nammatarisariaqagarput uteqqissuara. Peqqikkumanguma pujortarnanga, peqqikkumanguma nerisakka sissuerlakka assigisaallu. Ullumik-kut inuiaqatigiinnguulluta taama ikitsigaluta 60 % qaangerluta pujortarpugut, tupap peqqutigisaanik pualluutit, nappaatit, anernikittarnerit allatigullu peqqinniassaqaqarfiup aningaasartuutaanit anner-tuumik oqimaattorsortitsipput.

Arnat inuusuttut ukiumut naartuersittartut ima amerlatigaat million-ilikkaanik ukiumut anin-gaasartuuteqartarpugut naartuersittarnerq piinnarlugu. Massa nunaqartugut peqqinniassaqaqarfeqaqar-luta akeqanngitsumik naartunaveersaatiniq qanoq ittunik atorumanitsinnik imaaginnavissunik toq-qagassaqaqartinneqaarluta.

Peqqinnissaqarfitsinnut piunasaqaqarnerq piunasaqaqarnerq imaanginnavipput. Namminerlu inuttut qanoq isiorumavugut nammineq peqqissutsitsinnut akisussaajumalluta. Imminut aperisinnaaneq pingaarpaajuvoq, tamatta akisussaqaqataalluta iliuuseqaqarnerisigut peqqinnissaqarfipput kisiat isumal-luutiginaq immiut isumalluutigisinnaaneq pingaarnerpaatut isigigatsigu. Taamaasiornikkut

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

peqqinnissaqarfitta napparsimasunut ikiortarialinnut nukissatik atussavaat ataatsimullu isigalugu inuiaassuugut peqqissut.

Peqqinnissaqarnermi unammilligassat suliassallu kisiisa isigineqannginnissaat isumaqarfigaarput. Pinaveersaartitsinermi suliniarneq aammalu ilaqutariinnut peqqissutsikkut siunnersuineq, ileqqut aammalu siunertat pitsaasut nukittorsarneqassapput. Taama isiornikkut alloriarneq pitsaasoq ingerlaffigissagipput isumaqarpugut, taamaammat naalakkersuisut tamakkununga anguniagaat inatsisartunilu tunuliaqutsersimasagut attappagut.

Peqqinnissaqarnermi Island Danmarkilu pitsaasumik suleqatigiiffigineqarnerat qujamasuutigeqaarput, tamannaagamimi aqqut eqqortoq aammalu toqqissisimanartoq.

Peqqinnissaqarfitta inuiattut akisussaaffigaarput, inuttut ataasiakkaarluta akisussaaffeqarpugut tamattaallutalu suliassaqarfimmut oqartussaaqataavugut. Inuiattut unammilligassat artornartutut isigigaanni oqartussaaffik inuiannut allanut tunniutiinnartussanngorlugu siunnerfeqarneq aqutissaanngilluinnarpoq akisussaaffimillu tigusilluni unammilligassaq qanoq qaangerniarnerini suleqataanissaq uagut toqqarparput.

Taama tunngavilersuuteqarluta Atassutikkut siunnersuutaat itigartipparput.